

Μέγας Αντώνιος, Άγιος Μαρτίνος : δυο μεγάλες ασκητικές μορφές της Ανατολής και της Δύσης.

Παρόλο που ουσιώδη στοιχεία του μοναχισμού συναντάμε ήδη από τα πρώτα χρόνια της ζωής της Εκκλησίας (2^ο-3^ο αιώνα), η μοναστική κίνηση ξεκινά ουσιαστικά στις αρχές του 4^{ου} αιώνα, είτε από απλούς αναχωρητές, είτε στην πιο ανεπτυγμένη του μορφή, την κοινότητα ή το κοινόβιο. Σε κάθε περίπτωση ο μοναχισμός είναι μια αναχώρηση από τον κόσμο, μια έξοδος από την κοσμική ζωή, μια απόρριψη των κοινωνικών δεσμών. Η μοναστική κίνηση λοιπόν, αρχίζει στην Αίγυπτο, με τον Άγιο Αντώνιο να είναι ο πρώτος που αναχωρεί στην έρημο, επιθυμώντας να ζήσει με αυστηρή απομόνωση. Ο «Βίος του Αντωνίου», με συντάκτη τον Μέγα Αθανάσιο, πέρα από μια πλούσια πηγή για τη ζωή του Αγίου, αποτελεί και μια πρώτη πηγή για τις αρχές του μοναχισμού, στην αρχική του μορφή. Κείμενο το οποίο διαδόθηκε μετέπειτα και στην Δύση, επηρεάζοντας την μοναστική της ζωή. Ένα αντίστοιχο κείμενο με αυτό του Βίου του Μεγάλου Αντωνίου, έχουμε μερικά χρόνια αργότερα, τον Βίο του Αγ. Μαρτίνου, από τον Σουλπίκιο Σεβήρο (Vita Sancti Martini). Σχεδόν σύγχρονοι οι δυο Άγιοι, παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες στους βίους τους και τα έργα αυτά θεωρούνται διαγράμματα του μοναχισμού σε Δύση και Ανατολή. Ας δούμε όμως αναλυτικότερα τους βίους τους.

Μέγας Αντώνιος

Ο Μέγας Αντώνιος γεννήθηκε περίπου το 250, από εύπορη, χριστιανική οικογένεια. Από νεαρή ηλικία έδειξε την αγάπη του προς την εκκλησία, μιας και προτιμούσε να πηγαίνει εκεί με τους γονείς του, από το να μορφωθεί. Μετά τον θάνατο των γονιών του αποφασίζει να χαρίσει όλη του την περιουσία ή να την πουλήσει δωρίζοντας τα χρήματα στους φτωχούς, επηρεασμένος από το ευαγγελικό χωρίο Μτ. 19,21. Καθώς δεν υπήρχαν μοναστήρια στην Αίγυπτο, ο Αντώνιος άρχισε να ασκητεύει μόνος του κοντά στο σπίτι του, απόλυτα συγκεντρωμένος στην ασκητική του ζωή, διώχνοντας μακριά κάθε σκέψη για την οικογένειά του, με αδιάλειπτη προσευχή και χειρωνακτική εργασία. Ο Αντώνιος συνήθιζε να αναζητά σπουδαίους ασκητές και να τους επισκέπτεται, ώστε να αποκομίσει όσα περισσότερα πνευματικά εφόδια μπορούσε. Το 285, ώριμος πια πνευματικά, αποφάσισε να αναχωρήσει για την έρημο και έτσι εγκαινιάστηκε ουσιαστικά ο αναχωρητικός βίος στην Εκκλησία. Για περίπου είκοσι χρόνια ασκήτευε ολομόναχος, η φήμη του όμως εξαπλώθηκε και μεγάλος αριθμός ανθρώπων θέλησε να μιμηθεί τον ασκητικό του βίο, αλλά και να του ζητήσει συμβουλές και θεραπείες.

Καθ' όλη την διάρκεια της ασκητικής του ζωής ο Αντώνιος, ήρθε πολλές φορές αντιμέτωπος με επιθέσεις δαιμόνων, που προσπαθούσαν να τον πειράξουν, να τον κάνουν να χαλαρώσει την αυστηρή του άσκηση ή ακόμη και να τον βλάψουν

σωματικά. Τους αντιμετώπιζε με την προσευχή και την πίστη του στον Θεό, πράγμα το οποίο συμβούλευε και τους πιστούς που ζητούσαν την βοήθειά του.

Το 311, στον μεγάλο διωγμό του Μαξιμιανού, ένιωσε την ανάγκη να συμπαρασταθεί στους χριστιανούς και θέλησε να μαρτυρήσει, χωρίς όμως αποτέλεσμα. Παρά ταύτα, υπηρετούσε τους ομολογητές στα μεταλλεία και τις φυλακές ή τους υποστήριζε στο δικαστήριο όσους επρόκειτο να μαρτυρήσουν. Μετά το τέλος του διωγμού, συνειδητοποίησε πως για τον ασκητή έσχατη θυσία είναι το «μαρτύριο της συνειδήσεως», ο έντονος δηλαδή πνευματικός αγώνας. Έτσι, αναζήτησε μια απρόσιτη έρημη τοποθεσία και εκεί συνέχισε την συστηματική άσκηση, με αυστηρή νηστεία, φορώντας μόνο ένα τρίχινο ένδυμα.

Σημαντικό είναι επίσης να αναφερθούμε στα θαύματα που έκανε ο Άγιος, πάντοτε προσευχόμενος και επικαλούμενος τον Χριστό. Ο Αντώνιος πάντα ευχαριστούσε τον Κύριο και έλεγε στους πάσχοντες πως η θεραπεία τους εξαρτιόταν αποκλειστικά από τον Θεό και πως μόνο Εκείνον έπρεπε να ευχαριστούν. Το 354 και λίγο πριν την κοίμηση του, επισκέφθηκε την Αλεξάνδρεια, για να βοηθήσει τον Μ. Αθανάσιο στον αγώνα του κατά των Αρειανών. Η παρουσία του ήταν καταλυτική, στήριξε τους Χριστιανούς και κατάφερε να επαναφέρει πολλούς πλανημένους στην Εκκλησία, αλλά και να μεταστρέψει πολλούς εθνικούς στον χριστιανισμό.

Μετά την επίσκεψη του στην Αλεξάνδρεια, επέστρεψε στην έρημο, όπου και πληροφορήθηκε από τη θεία πρόνοια ότι πλησιάζει ο θάνατος του, όπως και έγινε. Στις 17 Ιανουαρίου το 356 κοιμήθηκε, ημέρα που τιμάται η μνήμη του.

Άγιος Μαρτίνος

Ο Μαρτίνος γεννήθηκε περί το 315, από οικογένεια ειδωλολατρών στην πόλη Σαβαρία της Παννονίας (σημερινή Ουγγαρία), αλλά ανατράφηκε στο Τικίνο της Ιταλίας. Σε ηλικία 10 ετών, κατέφυγε στην Εκκλησία, με σκοπό να κατηχηθεί, μιμούμενος τους ασκητές της Ανατολής, χωρίς να έχει την έγκριση των γονιών του. Λίγο αργότερα σε ηλικία 12 ετών, εξέφρασε την επιθυμία του να γίνει ερημίτης, αντ' αυτού όμως ο πατέρας του τον κατέταξε στον στρατό (υπό την ηγεσία του Κωνσταντίνου αρχικά και έπειτα του Ιουλιανού), μόλις έγινε 15, ενάντια στη θέληση του, όπως προέβλεπε το διάταγμα, σύμφωνα με το οποίο οι γιοί των βετεράνων έπρεπε να εγγράφονται στον στρατό. Ακόμη όμως και κάτω από αυτές τις συνθήκες ο Μαρτίνος δεν σταμάτησε να καλλιεργεί και να ασκεί τις χριστιανικές αρετές. Βοηθούσε συνέχεια τους συστρατιώτες και παρέμενε ταπεινός. Είναι πολύ γνωστό το επεισόδιο όπου ο Μαρτίνος συνάντησε έναν γυμνό φτωχό και μόλις είδε τους υπόλοιπους να αδιαφορούν, χωρίς δεύτερη σκέψη, έκοψε με το σπαθί του ένα κομμάτι από την χλαμύδα του, για να τη δώσει στον φτωχό. Την επόμενη νύχτα εμφανίστηκε ο Χριστός φορώντας τον μισό μανδύα του και είπε στους αγγέλους που τον συνόδευαν «ο Μαρτίνος, αν και κατηχούμενος με έντυσε με την χλαμύδα του».

Μετά από αυτό το γεγονός ο Μαρτίνος έσπευσε να βαπτισθεί, σε ηλικία 20 ετών και αποφάσισε να αποχωρήσει από τον στρατό, κάτι το οποίο όμως καθυστέρησε για λίγα χρόνια ακόμη, συγκεκριμένα μέχρι το 356 μ.Χ, μετά από πιέσεις του Χιλίαρχου του.

Όταν απολύθηκε επιτέλους, εγκαταστάθηκε στο Πικτάβιο, όπου και συνδέθηκε με τον άγιο Ιλάριο. Ο Ιλάριος θέλησε να τον χειροτονήσει επίσκοπο, όμως ο Μαρτίνος αρκέστηκε στον βαθμό του εξορκιστή. Ακολουθεί ένα ταξίδι στην πατρίδα του, την Παννονία με στόχο να μεταστρέψει τους γονείς του (το κατάφερε μόνο με την μητέρα του). Λίγο αργότερα, και όταν η αίρεση του Αρειανισμού είχε επεκταθεί και στην Ιλλυρία, ο Μαρτίνος μαχόταν με πείσμα εναντίον τους, δέχτηκε όμως πολλές ποινές και τελικά εκδιώχθηκε. Μερικά χρόνια μετά, ο Μαρτίνος εγκαταστάθηκε μαζί με τον Ιλάριο στην περιοχή Λιγκουζέ, στη Γαλλία, όπου και έθεσε τις βάσεις του μοναχισμού, μαζεύοντας γύρω από το κελί του φιλομόναχους πιστούς. Το 371 γίνεται επίσκοπος Τουρώνης, μετά από πιέσεις από τον κλήρο και τον λαό. Ασκύσε έντονη επιρροή στις Εκκλησίες της Γαλατίας και το ερημητήριο του έγινε στην πορεία το περίφημο μοναστήρι του Μαρμουτιέ.

Στη δράση του συγκαταλέγονται πολλά θαύματα, μεταξύ των οποίων ήταν θεραπείες αρρώστων, αναστάσεις νεκρών, αλλά και αρκετές “μάχες” εναντίον του διαβόλου, που καταπολεμούσε με την προσευχή, επικαλούμενος πάντα τη δύναμη του Θεού. Η ευσέβεια και η ευσπλαχνία του του, όπως μας πληροφορεί και ο συγγραφέας του βίου του, ήταν αξιοθαύμαστες. Ήταν πάντοτε ήρεμος και απόμακρος ακόμη και απέναντι σε αυτούς που τον διέβαλαν.

Ο Άγιος κοιμήθηκε στο χωριό Κάνδη στις 8 Νοεμβρίου 397 μ.Χ. Θεωρείται ο προστάτης της Γαλλίας και η μνήμη του εορτάζεται στις 11 Νοεμβρίου από την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, στις 12 Νοεμβρίου από την Ορθόδοξη και στις 12 Οκτωβρίου από την σλαβική.